

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy J. B. (1) i J. B. (2) domagali się ustanowienia na prawie własności nieruchomości, stanowiącej działkę nr (...), położonej w E., dla której Sąd Rejonowy w Elblągu prowadzi księgę wieczystą nr (...) odpłatnej służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w G., za wynagrodzeniem w kwocie 529.300 zł oraz ustanowienia na prawie własności nieruchomości, stanowiącej działkę nr (...), położonej w E., dla której Sąd Rejonowy w Elblągu prowadzi księgę wieczystą nr (...) odpłatnej służebności przesyłu na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w G. za wynagrodzeniem w kwocie 856.000 zł. Wnioskodawcy domagali się również zasądzenia kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu żądania wnioskodawcy podkreślali, iż są właścicielami w/w nieruchomości, na których posadowione pozostają szczegółowo wymienione i opisane we wniosku urządzenia infrastruktury elektroenergetycznej, stanowiące własność uczestniczki. Wnioskodawcy podkreślali także, że począwszy od 2009 r. starali się unormować ten stan występując do uczestniczki z wnioskiem o zawarcie umowy ustanawiającej służebność gruntową o treści służebności przesyłu, za określonym wynagrodzeniem płatnym przez uczestniczkę. Uczestniczka w toku tych negocjacji proponowała wnioskodawcom ustanowienie służebności, aczkolwiek wysokość wynagrodzenia przez uczestniczkę oferowanego była rażąco zaniżona i nieakceptowana przez właścicieli nieruchomości.

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. postulowała o oddalenie wniosku oraz zasądzenie od wnioskodawców kosztów postępowania według norm prawem przepisanych. Uczestniczka w pierwszej kolejności podniosła zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, obejmującą wszystkie enumeratywnie wymienione we wniosku urządzenia i elementy infrastruktury przesyłowej. Uczestniczka podkreślała, że jej poprzednicy prawni w dacie obejmowania służebności o treści służebności przesyłu w posiadanie byli z dobrej wierz, zaś samo wejście na grunt celem posadowienia poszczególnych urządzeń przesyłowych poprzedzone było wydaniem stosownych decyzji administracyjnych przez właściwe organy państwowe, zezwalających zarówno na zajęcie gruntu, jak i w kwestii pozwolenia na budowę. Na wypadek nieuwzględnienia zarzutu zasiedzenia służebności, uczestniczka kwestionowała żądanie wnioskodawców w kwestii wysokości wynagrodzenia, jakiego ci żądali za ustanowienie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, wskazując na jego rażąco zawyżoną wysokość.

Sąd Rejonowy w Elblągu zaskarżonym postanowieniem z dnia 28 maja 2021 r. oddalił wniosek (punkt I) oraz nakazał ściągnąć od wnioskodawców i uczestniczki – odpowiednio – kwoty 6.246,08 zł i 7.686,71 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (punkty 2 i 3).

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż małżonkowie J. B. (1) i J. B. (2) są właścicielami nieruchomości położonej w E. przy ul. (...), składającej się z, m.in., działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Elblągu prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz nieruchomości położonej w E. przy ul. (...), składającej się z, m.in., działki nr (...) dla której Sąd Rejonowy w Elblągu prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Działka nr (...) nabyta została przez wnioskodawców dnia 6 sierpnia 2001 r. od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Początkowo ww. działka oznaczona była numerem (...), którą podzielono następnie na działki: (...). Następnie działki nr (...) połączono w działkę nr (...). Z uwagi na zmianę granic miasta E. nastąpiła zmiana numeracji działek z działki nr (...) w działkę nr (...). W 1991 r. działka nr (...) podzielona została na działki (...), następnie działka nr (...) podzielona została na działki (...) do 353/5. Również w 1991 r. działka nr (...) podzielona została na działki nr (...), a działka nr (...) podzielona została na działki nr (...)(...)

W 1992 r. dla działki numer (...) (obręb (...)) urządzono księgę wieczystą o nr (...). Jako właściciela wpisano Skarb Państwa – Kombinat Rolny (...), Zakład Rolny Zajazd. W maju 1994 r. do księgi wieczystej KW (...) dopisano, między innymi, działkę nr (...) położoną przy ul. (...) w E., a jako właściciela wpisano Skarb Państwa (w zarządzie

Gospodarstwa Rolnego Skarbu Państwa). Z dniem 31 grudnia 1993 r. zlikwidowano przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Przedsiębiorstwo (...) w Z., a jego majątek przekazano Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

W 1995 r. działka nr (...) podzielona została m. in. na działki nr (...). Działka (...) podzielona została na działki: 353/40, 353/41, 353/42 i 353/43, a w 1997 r. działki nr (...) scalone zostały w działkę (...). W 1998 r. działka nr (...) otrzymała nową numerację 517.

Działka nr (...) położona w E. przy ul. (...) nabyta została przez wnioskodawców dnia 13 listopada 2000 r. od M. B., który nabył ją dnia 17 listopada 1997 r. w drodze umowy darowizny od I. B.. Wcześniej właścicielem działki nr (...) był F. B., mąż I. B., który nabył ww. prawo własności na podstawie orzeczenia o wykonaniu aktu nadania z dnia 9 grudnia 1966 r. F. B. zmarł 10 lutego 1981 r., a spadek po nim nabyła jego żona i syn M. B..

Na działce nr (...) położonej przy ul. (...) w E. znajdują się urządzenia elektroenergetyczne będące własnością (...) S.A. w postaci fragmentu jednotorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN-110 kV relacji (...), o długości 196,47 metrów wraz z 1 słupem kratowym stalowym Nr 10 serii (...) - 2 słup M3+5 (z przewodami gołymi typu (...)). Działka nr (...) jest działką o sposobie korzystania pastwiska trwale.

Na działce nr (...) położonej przy ul. (...) w E. znajdują się urządzenia elektroenergetyczne będące własnością (...) S.A. w postaci:

- fragmentu dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN-110 kV Nr 1010 relacji (...), o długości 192,93 metrów wraz z 1 słupem kratowym stalowym Nr 20 serii OS-24 słup P+20, wykonanej przewodami gołymi typu (...) posadowiony na gruncie o przeznaczeniu: grunty zadrzewione i zakrzewione, drogi, i nieużytki;

- fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN-15 kV, o długości 109,86 metrów wraz z 2 m słupami: 1 słup pojedynczy nr 2/-12 oraz 1 słup A-owy nr 3, wykonanej przewodami gołymi typu (...) posadowiony na gruncie o przeznaczeniu: grunty rolne zabudowane;

- słupowa stacja transformatorowa 15/0,4 kV STSa 20/250 T- (...) (...) posadowiona na gruncie o przeznaczeniu – grunty rolne zabudowane;

- fragment jednotorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia nN-0,4 kV wykonanej przewodami izolowanymi samonośnymi (pełnoizolowanymi) typu AsXSn posadowiony na gruncie o przeznaczeniu – grunty rolne zabudowane;

- fragment dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia nN-0,4 kV, o długości 70,43 metrów wraz z 1 słupem A-owym z podporą („trójnóg”) nr 101-201/-10, wykonanej przewodami izolowanymi samonośnymi (pełnoizolowanymi) typu AsXSn posadowiony na gruncie o przeznaczeniu: grunty rolne zabudowane;

- fragment kablowej (podziemnej) linii elektroenergetycznej niskiego napięcia nN-0,4 kV, o długości 1,84 metra posadowiony na gruncie o przeznaczeniu grunty zadrzewione i zakrzewione, wszystko o łącznej długości 375,06 metrów.

Łączna długość napowietrznych i podziemnej linii elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomościach wnioskodawców wynosi 571,53 m.

Dwutorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia WN-110 kV przebiegająca przez działkę nr (...) relacji „E. M. – P. (nr eksploatacyjny 0010) i „E. M. – E. Wschód (nr eksploatacyjny 0420) wcześniej nosiły nazwę odpowiednio: E. – B., E. – P., E. M. – P. (nr eksploatacyjny 0010) i EC E. – E. Wschód, E. M. – E. Wschód (nr eksploatacyjny 0420) Inwestorem budowy linii napowietrznej 110 kV (nr ewidencyjny 0010) w części od słupa nr 1 do słupa nr 29 był Zakład (...).

W dniu 17 września 1979 r. Naczelnik Gminy E. działając na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadzie i trybie postępowania przy wywłaszczaniu nieruchomości (t. j. Dz. U. Nr 10 poz. 64 z 1974 r.) zezwolił Zakładowi (...) na wstęp i budowę linii energetycznej napowietrznej 110 kV E. – B. na dziewięciu działkach, w tym należących do Państwowego Gospodarstwa Rolnego – Z. działkach położonych w D. o nr (...), (...), (...) Zezwolenie poprzedzone zostało wydaniem w dniu 3 sierpnia 1979 r. przez Wojewódzki Zarząd Rozbudowy Miast i Osiedli (...) w E. decyzji o udzieleniu Zakładowi (...) pozwolenia na realizację w/w linii energetycznej.

Częściowy odbiór techniczny i przekazanie do eksploatacji robót inwestycyjnych obejmujących realizację linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN-110 kV relacji „E. – B. (nr eksploatacyjny 0010) – obecnie E. M. – P. – zostały dokonane 4 kwietnia 1983 r., a końcowy odbiór techniczny i przekazanie do eksploatacji robót inwestycyjnych obejmujących realizację ww. linii nastąpił w dniu 31 maja 1983 r.

Decyzja pozwolenia na budowę inwestycji obejmującą realizację linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN-110kV relacji EC E. – E. Wschód nr eksploatacyjny 0420 (obecnie E. M. – E. Wschód) wydana została dnia 27 marca 1984 r. Etapowy odbiór techniczny i przekazanie do eksploatacji robót inwestycyjnych obejmujących realizację ww. linii dokonane zostały dnia 10 maja 1985 r.

Słupowa stacja transformatorowa 15, 0,4 kV StSa 20/250 T- (...) B. PGR i fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia SN-15 kV relacji (...) nr eksploatacyjny (...) (stara linia 60 kV „EC P.) o długości ok. 112 m wraz z dwoma słupami wybudowane zostały w latach 20-tych XX wieku.

Przebiegający przez działkę nr (...) fragment tej linii uruchomiony został w 1983 r. Obecna nazwa linii to E. M. – P.).

Przebiegająca przez działkę nr (...) linia kV relacji (...) jest częścią jednotorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN-110 kV która powstała przed II Wojną Światową. W dniu 9 sierpnia 1982 r. Wojewódzkie Biuro (...) wydało decyzję o udzieleniu Zakładowi (...) – Zakładowi (...) pozwolenie na przebudowę i modernizację linii napowietrznej 110 kV E. – P.. W dniu 30 czerwca 1984 r. dokonano jej etapowego odbioru i przekazania do eksploatacji.

W dniu 30 marca 1972 r. komisja odbioru technicznego dokonała odbioru technicznego i przekazała do eksploatacji linię 2-torową 110 kV E. Wschód.

Zarządzeniem z dnia 25 listopada 1958 r. Ministra Górnictwa i Energetyki utworzono przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...) z siedzibą w B., w skład którego weszła Elektrownia (...) z siedzibą w E.. Na podstawie tego zarządzenia ustalono, że Zakłady (...) z siedzibą w B. będzie prowadziło 9 zakładów, w tym Elektrownia (...) w E.. Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. nr 51/ (...)/89 z dniem 1 stycznia 1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...). Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. nr 207/O./93 przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) został przekształcony w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w E.. Zarządzenie to zostało wydane na podstawie ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. nr 16, poz. 69). (...) S.A. w E. połączyły się ze spółką (...) S.A. w G. – pod nazwą (...) S.A. w G. Oddział w E., by następnie w lipcu 2007 r. zmienić nazwę na (...) S.A. w G..

W ocenie Sądu pierwszej instancji wnioski J. i J. małżonków B. o ustanowienie za wynagrodzeniem służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu nie mógł zostać uwzględniony, gdyż podniesiony przez uczestniczkę zarzut zasiedzenia służebności okazał się w okolicznościach sprawy usprawiedliwionym. Nie była w sprawie sporna okoliczność, iż na działkach o numerach ewidencyjnych (...) (ul. (...)) oraz nr(...) (ul. (...)) stanowiących własność wnioskodawców posadowione są urządzenia – szczegółowo scharakteryzowane i opisane w jednym z akapitów poprzedzających – infrastruktury przesyłowej energii elektrycznej, stanowiące własność uczestniczki. Sąd a quo powołał art. 305⁽¹⁾ k.c., art. 292 k.c. art. 172-177 k.c., w oparciu o które skonstatował, iż nie była sporna sama zasada prowadząca do możliwości nabycia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu

przez zasiedzenie, przy spełnieniu przesłanek ustawowych, tj. samoistnego posiadania służebności przez czas ustawą określony, wynoszący 20 (dobra wiara) lub 30 lat (zła wiara). Na podstawie całokształtu poczynionych ustaleń Sąd a quo skonstatował, że działka nosząca obecnie numer ewidencyjny (...), w dacie posadawiania na niej urządzeń przesyłowych stanowiła własność Skarbu Państwa i nosiła pierwotny numer (...), z której to działki w wyniku kilku kolejnych zmian ewidencyjnych doszło do wyodrębnienia, m.in., działki oznaczonej aktualnie numerem (...). Sąd a quo podkreślił, że z uwagi na zasadę tzw. jednolitej własności państwowej, dopiero z dniem 5 grudnia 1990 r. mógł rozpocząć się bieg terminu zasiadywania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu przez poprzednika prawnego uczestniczki, zaś okres posiadania przed tą datą nie podlegał zaliczeniu na poczet okresu niezbędnego do nabycia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu przez zasiedzenie. Sąd pierwszej instancji na podstawie zaferowanych przez uczestniczkę dokumentów stwierdził, iż urządzenia przesyłowe znajdujące się na działce nr (...) zostały wybudowane w latach 1983-1989 przez poprzednika prawnego uczestniczki. W dacie obejmowania ich w posiadanie poprzednik prawny uczestniczki pozostawał w dobrej wierze, o czym świadczyły zarówno brak obalenia przez wnioskodawców domniemania istnienia dobrej wiary (art. 7 k.c.) po stronie uczestniczki (jej poprzednika), jak też i wydanie w dniu 17 września 1979 r. przez Naczelnika Gminy E. działającego na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie postępowania przy wywłaszczaniu nieruchomości (t. j. Dz. U. Nr 10 poz. 64 z 1974 r.) decyzji zezwalającej Zakładowi (...) na wstęp i budowę linii energetycznej napowietrznej 110 kV E. – B. na dziewięciu działkach, w tym należących do Państwowego Gospodarstwa Rolnego - Z. działkach położonych w D. nr (...), (...), (...). Zezwolenie poprzedzone zostało wydaniem w dniu 3 sierpnia 1979 r. przez Wojewódzki Zarząd Rozbudowy Miast i Osiedli (...) w E. decyzji o udzieleniu Zakładowi (...) pozwolenia na realizację ww. linii energetycznej. Zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu w odniesieniu do urządzeń przesyłowych znajdujących się na działce nr (...) okazał się, zdaniem Sądu quo, zasadny bowiem posiadanie nieruchomości nabyte zostało przez poprzednika prawnego uczestnika w dobrej wierze. Okres zasiedzenia upłynął zatem z dniem 5 grudnia 2010 r.

Odnośnie urządzeń przesyłowych posadowionych na działce nr (...) wskazał Sąd a quo, że znajdując się tam napowietrzana linia wysokiego napięcia 110 kV (...) została wybudowana najprawdopodobniej przed II Wojną Światową, zaś w latach 80-tych XX wieku przeszła kapitalny remont, który został zakończony w dniu 30 czerwca 1984 r. Decyzja o pozwoleniu na budowę tej linii wydana została w dniu 9 sierpnia 1982 r. Sąd a quo uznał, iż posiadanie poprzednika prawnego uczestniczki w odniesieniu do tej służebności również cechowała dobra wiara. Jak wynikało ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w dniu 15 sierpnia 1982 r. na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości Prezydent Miasta E. zezwolił Zakładowi (...) w E. na czasowe zajęcie terenu położonego w E. przy ul. (...) stanowiącego wieczyste użytkowanie obywatelki I. B.. Zezwolenie wydano na okres od 16 sierpnia 1982 r. do 30 września 1983 r. w celu przebudowy linii napowietrznej kV 110 E. – P.. Decyzja ta nie dotyczyła jednak działki nr (...), a innej nieruchomości będącej własnością (w dacie wydania decyzji) I. B.. Na podstawie dokumentu zawierającego historię zmian gruntowych w odniesieniu do tej działki, omawiana decyzja nie mogła dotyczyć działki nr (...) położonej przy ul. (...), z uwagi na zbyt daleką odległość od ulicy (...). Podkreślił Sąd, że na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego nie można było przyjąć, że zajęcie przez poprzednika prawnego działki nr (...), a następnie wybudowanie na niej urządzeń przesyłowych nastąpiło na podstawie decyzji albo zezwolenia uzasadniającego przekonanie przedsiębiorcy przesyłowego o legalności tego zajęcia. Sąd a quo podkreślił jednakże, że wnioskodawcy nie obalili wynikającego z art. 7 k.c. domniemania dobrej wiary uczestniczki (jej poprzednika prawnego). Finalnie Sąd a quo uwypuklił dodatkowo okoliczność, że ustalenia kwestii dobrej czy złej wiary poprzednika prawnego uczestniczki w odniesieniu do posiadania działki nr (...) miały charakter drugorzędny, bowiem w chwili złożenia wniosku o ustanowienie służebności upłynął już najdłuższy, 30-letni termin zasiedzenia. Sąd a quo podkreślił, iż na podstawie zgromadzonej w sprawie dokumentacji nie można było ustalić daty zajęcia działki nr (...) pod inwestycję. Niemniej jak wynikało z niekwestionowanych przez zainteresowanych ustaleń biegłego, przebiegająca przez działkę nr (...) linia kV relacji (...) powstała jeszcze przed II Wojną Światową, natomiast w dniu 9 sierpnia 1982 r. Wojewódzkie Biuro (...) wydało decyzję o udzieleniu Zakładowi (...) – Zakładowi (...) pozwolenie na przebudowę i modernizację linii napowietrznej 110 kV E. – P.. W dniu 30 czerwca 1984 r. dokonano jej etapowego odbioru i przekazania do eksploatacji. Powyższe oznacza, że w dniu 30 czerwca 1984 r. prace modernizacyjne były przynajmniej częściowo zakończone i w tej dacie Sąd a quo upatrywał początku biegu terminu

zasiedzenia, który zakończył się z dniem 30 czerwca 2014 r., zaś wniosek w przedmiotowej sprawie złożony został w dniu 1 grudnia 2015 r. – przy czym w tym okresie nie nastąpiło przerwanie biegu zasiedzenia. Takim zdarzeniem nie mogła być prowadzona z uczestnikiem korespondencja (art. 123 § 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c.) którą oceniać można było jedynie w kontekście rozmów negocjacyjnych. W ocenie Sądu a quo treść pism wymienianych przez uczestnika i wnioskodawców nie świadczył o uznaniu roszczenia, chociażby niewłaściwym.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o zasadę wynikającą z art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od przedmiotowego postanowienia wywiedli wnioskodawcy, zaskarżając je w całości.

W kwestii naruszenia przepisów prawa materialnego wnioskodawcy wymienili:

- art. 305¹ k.c. w związku z art. 305² § 2 k.c. wskutek ich niezastosowania i oddalenia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu, podczas gdy ustanowienie służebności przesyłu było konieczne z uwagi na brak posiadania przez uczestniczkę tytułu prawnego do nieruchomości wnioskodawców na potrzeby związane z istnieniem na nieruchomościach urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność uczestniczki;

- art. 176 § 1 k.c. wskutek jego błędnego zastosowania, w sytuacji gdy uczestniczka nie udowodniła przeniesienia posiadania służebności urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości wnioskodawców;

- art. 123 § 1 pkt 2 k.c. w zw. z art. 175 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie, co skutkowało błędnym uznaniem przez Sąd I instancji, iż prowadzone negocjacje przez wnioskodawców z uczestniczką nie przerwały biegu zasiedzenia i nie stanowiły uznania przez uczestniczkę roszczenia wnioskodawców, w tym w szczególności, że pismo uczestniczki z dnia 15 lipca 2013r. nie stanowiło uznania roszczenia i przerwania biegu zasiedzenia;

- art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1990r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464) poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, które skutkowało błędnym przyjęciem przez Sąd I instancji, iż uwłaszczenie uczestniczki na urządzeniach znajdujących się na nieruchomościach wnioskodawców nastąpiło na podstawie ww. ustawy z dniem 5 grudnia 1990 r.;

- art. 5 k.c. poprzez uwzględnienie zarzutu zasiedzenia w sytuacji jego sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, mając na uwadze to, iż od 2013 r. uczestniczka prowadziła z wnioskodawcami negocjacje w zakresie ustanowienia służebności przesyłu w niniejszej sprawie, strony zatem działały w zaufaniu do siebie nawzajem celem uregulowania stanu prawnego urządzeń znajdujących się na nieruchomościach wnioskodawców; wykorzystanie zaufania wnioskodawców przez uczestniczkę postępowania i zwodzenie wnioskodawców przez uczestniczkę nie powinno korzystać z ochrony prawnej.

W kwestii obrazy przepisów prawa procesowego skarżący wskazali na:

1/ art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, czego finalnym skutkiem miało pozostawać:

- błędne i dowolne uznanie, iż z dniem 5 grudnia 1990 r. poprzednik prawny uczestniczki nabył urządzenia przesyłowe znajdujące się na nieruchomości wnioskodawców, w sytuacji braku dowodów na tą okoliczność;

- brak zbadania przez Sąd a quo jaka wiara (dobra czy zła) towarzyszyła uczestnikowi postępowania na datę rzeczywistego uwłaszczenia poprzednika prawnego uczestniczki postępowania;

- błędne i dowolne uznanie, iż wnioskodawcy nie dokonali obalenia domniemania wynikającego z art. 7 k.c. w sytuacji, gdy z całokształtu przedłożonej dokumentacji przez uczestniczkę należało wnioskować, że domniemanie to zostało obalone, bowiem uczestniczka nie przedłożyła decyzji ograniczającej prawo własności nieruchomości wnioskodawców wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, czy też zgody poprzedników prawnych wnioskodawców wyrażonej w formie prawem przewidzianej;

- błędne uznanie, iż w dniu 30 czerwca 1984 r. uczestniczka zajęła nieruchomości wnioskodawców obejmującą działkę o nr (...), pomimo braku jakiegokolwiek materiału dowodowego na tę okoliczność, tym bardziej, iż z protokołu z dnia 30 czerwca 1984 r. nie wynika, aby w tym dniu nieruchomości wnioskodawców była zajęta przez uczestniczkę na potrzeby przebudowy i modernizacji linii napowietrznej 110 kV (...);

- błędne uznanie, iż początek biegu terminu zasiedzenia odnośnie nieruchomości obejmującej działkę o nr (...) dla linii napowietrznej 110 kV (...) rozpoczął się z dniem 30 czerwca 1984r.;

- błędne i dowolne uznanie, iż początek biegu terminu zasiedzenia odnośnie nieruchomości obejmującej działkę o nr (...) rozpoczął się z dniem 5 grudnia 1990 r., w sytuacji gdy w tym dniu nie doszło do uwłaszczenia poprzednika prawnego uczestniczki na urządzeniach posadowionych na nieruchomościach wnioskodawców;

- błędne uznanie, iż prowadzone negocjacje przez wnioskodawców z uczestnikiem nie przerwały biegu zasiedzenia i nie stanowiły uznania przez uczestniczkę postępowania roszczenia wnioskodawców;

- błędne uznanie, iż pismo uczestniczki z dnia 15 lipca 2013 r., w którym uczestniczka postępowania zaproponowała wnioskodawcom ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem dla linii znajdujących się na nieruchomości obejmującej działkę o nr (...) nie stanowiło uznania roszczenia i przerwania biegu zasiedzenia;

- błędne uznanie, iż doszło do przeniesienia posiadania służebności urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości wnioskodawców na rzecz uczestniczki postępowania zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów kodeksu cywilnego, w tym w szczególności, iż do przeniesienia posiadania służebności urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości obejmującej działkę o nr (...);

2/ art. 227 k.p.c. w zw. z art. 3 k.p.c. i w zw. z art. 6 k.c. poprzez błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, iż uczestniczka przedstawiła dowody na potwierdzenie stanowiska, iż uwłaszczenie jej poprzednika prawnego nastąpiło w dniu 5 grudnia 1990 r., iż odbiór linii napowietrznej 110 kV (...) i przekazanie jej do eksploatacji nastąpiło w dniu 30 czerwca 1984r., iż linia 110 kV obecnie „E.-M. – P.” została uruchomiona w 1983r., iż doszło do przeniesienia posiadania przez poprzedników prawnych urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomościach wnioskodawców na rzecz uczestniczki postępowania;

3/ art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez brak wskazania przez Sąd I instancji w uzasadnieniu postanowienia dowodów, na podstawie których Sąd uznał, iż z dniem 5 grudnia 1990 r. poprzednik prawny uczestniczki nabył pobudowane na nieruchomości wnioskodawców urządzenia przesyłowe oraz że nieruchomości wnioskodawców znajdowały się w zarządzie państwowych osób prawnych w dniu 5 grudnia 1990 r.;

4/ art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 7 k.c. w zw. z art. 234 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., art. 292 k.c., art. 245 § 2 k.c. i art. 305⁴ k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i uwzględnienie zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu w dobrej wierze, podczas gdy:

- poprzednik prawny wnioskodawców nie wyraził zgody na posadowienie na nieruchomościach wnioskodawców urządzeń elektroenergetycznych i dalszą ich eksploatację po ich posadowieniu;

- uczestniczka nie przedstawiła zgody poprzednika prawnego wnioskodawców na posadowienie na nieruchomościach wnioskodawców urządzeń elektroenergetycznych w formie prawem przewidzianej, tj. w formie aktu notarialnego, co nie pozwala na przypisanie poprzednikowi prawnemu uczestniczki błędnego, acz usprawiedliwionego okolicznościami sprawy przekonania, iż przystąpił do wykonywania służebności gruntowej,

- uczestniczka w 2013 r. wyraziła wolę ustanowienia służebności przesyłu, co świadczy o tym, iż miała ona świadomość braku tytułu prawnego do nieruchomości wnioskodawców, a w szczególności, iż posiadanie było wykonywane w złej wierze, co stało na przeszkodzie zasiedzeniu służebności w 2014 r. i w 2010 r.

- poprzednik prawny uczestniczki po wybudowaniu urządzeń przystąpił do korzystania z nieruchomości w zakresie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, nie uzyskawszy uprzednio zgody właściciela nieruchomości na zajęcie nieruchomości na okres budowy urządzeń, co świadczy o niedbalstwie uczestniczki, co przemawia zatem za złą wiarą uczestniczki;

- wydane pozwolenie na budowę nie przesądza o posiadaniu przez uczestniczkę tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości na potrzeby znajdujących się tam urządzeń elektroenergetycznych i nakazuje przyjąć złą wiarę;

a co końcowo nakazywało przyjąć, że domniemanie wynikające z art. 7 k.c. zostało skutecznie obalone przez wnioskodawców i nie doszło do nabycia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu.

Apelanci domagali się uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, z jednoczesnym zasądzeniem od uczestniczki na ich rzecz kosztów postępowania.

Uczestniczka w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawców na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawców jest bezzasadna.

Sąd pierwszej instancji dokonał w sprawie prawidłowych ustaleń faktycznych oraz merytorycznej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, z końcową słuszną konstatacją o istnieniu podstaw do uwzględnienia podniesionego przez uczestniczkę zarzutu zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomościach wnioskodawców KW nr (...) (działka ewidencyjna nr (...)) oraz KW nr (...) (działka ewidencyjna nr (...)). Sąd odwoławczy tą ocenę Sądu a quo podziela, z tą jedynie korektą, iż datą początkową w jakiej rozpoczął się okres zasiadywania przez poprzednika prawnego uczestniczki urządzeń przesyłowych na działce nr (...) był dzień 7 stycznia 1991 r., nie zaś jak przyjął to Sąd a quo – 5 grudnia 1990 r. Argumentacja Sądu odwoławczego mająca przemawiać za takim stanem rzeczy zostanie przedstawiona w dalszej części niniejszego uzasadnienia. Jednocześnie podkreślenia wymaga, że sama korekta przez Sąd Okręgowy w Elblągu daty rozpoczynającej bieg zasiadywania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na działce nr (...) nie miała wpływu na sam merytoryczny kształt zapadłego orzeczenia, gdyż ustawowe terminy zasiedzenia służebności na obu działkach wnioskodawców upłynęły zanim wnioskodawcy zainicjowali postępowanie sądowe w tej sprawie, a która to okoliczność faktyczna mogłaby być jedynie braną pod uwagę w kontekście przerwania biegu zasiedzenia.

Zaznaczyć należy, iż zgodnie z art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c., stosowanym odpowiednio poprzez art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu nieprocesowym, w uzasadnieniu wyroku (postanowienia) sądu drugiej instancji wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia sądu pierwszej instancji, chyba że sąd drugiej instancji zmienił lub uzupełnił te ustalenia; jeżeli sąd drugiej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe lub odmiennie ocenił dowody przeprowadzone przed sądem pierwszej instancji, uzasadnienie powinno także zawierać ustalenie faktów, które sąd drugiej instancji uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Po myśli zaś art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa powinno objąć ocenę poszczególnych zarzutów apelacyjnych, a poza tym może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne oceny sądu pierwszej instancji.

Sąd odwoławczy nie zmienił, ani nie uzupełnił ustaleń dokonanych przez Sąd Rejonowy w Elblągu orzekający w sprawie, w oparciu o prawidłowe ustalenia faktyczne Sąd odwoławczy dokonał jedynie korekty samej oceny w odniesieniu do określenia daty początkowej okresu zasiadywania służebności na działce nr (...). Nie miało również miejsca uzupełnienie materiału dowodowego na etapie postępowania apelacyjnego – stąd nie zachodzi konieczność

powielania całość ustaleń Sądu a quo, oprócz tych niezbędnych dla oceny zarzutów podniesionych w apelacji wnioskodawców.

Sąd odwoławczy nie znajduje podstaw do uwzględnienia zarzutów apelacji wnioskodawców odnoszących się do kwestionowania przepisów prawa materialnego, tj. art. 123 § 1 pkt 2 w zw. z art. 175 k.c., art. 176 § 1 k.c., których w ocenie skarżących błędna wykładnia, zaś dodatkowo w odniesieniu do zarzutu obrazy art. 305¹ i 305² k.c. ich niezastosowanie w sprawie, doprowadzić miało Sąd a quo do wadliwego ustalenia, że uczestniczka i jej poprzednicy prawni mogli być uznani za samoistnych posiadaczy w dobrej wierze służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu oraz, że upłynął wynikający z ustawy okres wymagany dla skutecznego nabycia w/w służebność w drodze zasiedzenia. Jako chybione Sąd Okręgowy w Elblągu ocenia jednocześnie zarzuty skarżących odnoszące się do kwestionowania norm prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., 234 k.p.c. których naruszenie miało polegać na błędnym przyjęciu występowania dobrej wiary posiadacza służebności, w sytuacji obalenia przez wnioskodawców domniemania dobrej wiary uczestniczki (art. 7 k.c.)

W świetle art. 352 § 1 k.c., art. 292 k.c. i art. 172 k.c. możliwość nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie może być kwestionowana. Przepisy te określają możliwości nabycia przez zasiedzenie także służebności gruntowej związanej z posadowieniem na cudzym gruncie urządzeń, o których stanowi art. 49 k.c., wskazując na przesłanki tego nabycia, jak i podmioty, na rzecz których stwierdzenie nabycia służebności przez zasiedzenie może nastąpić. Dla stwierdzenia zasiedzenia służebności konieczne jest jednak wykazanie spełnienia koniecznych przesłanek, w tym posiadania służebności przez wymagany okres czasu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 czerwca 2019 r., I ACa 39/19, System Informacji Prawnej Lex nr 2706337).

Zgodnie z art. 172 § 1 k.c. posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze. Po myśli zaś art. 172 § 2 k.c. po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Oba wymienione przepisy poprzez art. 352 § 2 k.p.c. znajdują odpowiednie zastosowanie na płaszczyźnie ustaleń czynionych w tej sprawie, w następstwie podniesionego przez uczestniczkę zarzutu nabycia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w drodze zasiedzenia.

Wziąwszy pod uwagę fakt, że w dacie posadowiania urządzeń przesyłowych (a także i w momencie obejmowania w posiadanie służebności) struktura właścicielska obu nieruchomości stanowiących obecnie własność wnioskodawców nie była jednolita (tj. własność państwowa oraz własność osób fizycznych) oraz mając na uwadze zakres zaskarżenia apelacją całości postanowienia Sądu a quo zachodzi potrzeba instancyjnej kontroli, w odniesieniu do każdej z nieruchomości wnioskodawców, występowania ustawowych przesłanek prowadzących do nabycia służebności w drodze zasiedzenia.

W odniesieniu do działki nr (...), o powierzchni 2,2631 ha, wchodzącej w skład nieruchomości wnioskodawców położonej w E. przy ul. (...), o urządzonej księdze wieczystej nr (...), wskazać należy, iż wnioskodawcy nabyli ją w dniu 13 listopada 2000 r. od M. B. (por. k 1356-1357). Nieruchomość ta już od lat 60-tych XX wieku, tj. na podstawie orzeczenia o wykonaniu aktu nadania z dnia 9 grudnia 1966 r., stanowiła własność poprzednika prawnego M. B. – jego ojca F. B. (por. k 1354-1355v.), a następnie jego kolejnych następców prawnych. Nie było więc wątpliwości, iż działka nr (...) począwszy od 1966 r. stanowiła własność osób fizycznych.

Obecnie na tej działce znajduje się linia wysokiego napięcia 110 kV na torze (...) (inna nazwa tej linii to (...)). Inna nazwa linii nie uzasadnia przyjęcia, że jest to inna linia, gdyż z obszernej dokumentacji złożonej przez uczestniczkę do akt sprawy, zwłaszcza map, wynika, iż jest to ta sama linia. Uczestniczka złożyła dokument z dnia 30 grudnia 1981 r. potwierdzający, iż w tej dacie linia ta już istniała (k. 859v.). Uczestniczka przedłożyła dokumenty w postaci decyzji z dnia 9 sierpnia 1982 r. wydanej przez Wojewódzkie Biuro (...) w E. w przedmiocie pozwolenia na budowę inwestycji pod nazwą „przebudowa i modernizacja linii napowietrznej 110 kV (...) (k. 855-855v.) Uczestniczka złożyła również protokół z etapowego odbioru i przekazania do eksploatacji linii 110 kV (...) z dnia 30 czerwca 1984 r. (k. 871v.-872) Opiniujący w sprawie biegły z zakresu elektroenergetyki M. H. w opinii uzupełniającej z dnia 12 października 2020 r.

przyjął, iż linia wysokiego napięcia 110 kV (...) istniała już w dniu 30 grudnia 1981 r., w 1982 r. była remontowana, zaś w dniu 30 czerwca 1984 r. zakończył się kapitalny remont linii (k. 1224-1228). Istotnym jest stwierdzenie biegłego, iż remont polegał na wymianie słupów po tej samej trasie. Zatem nawet częściowy odbiór inwestycji po kapitalnym remoncie, w sytuacji, gdy linia ta nie zmieniła swojego przebiegu, pozostaje obojętny dla ustalenia daty początkowej biegu terminu zasiedzenia.

Godzi się przypomnieć, że momentem rozstrzygającym dla oceny dobrej albo złej wiary posiadacza jest chwila uzyskania posiadania, w związku z czym późniejsze zmiany stanu jego świadomości pozostają bez wpływu na tę ocenę (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 marca 2019 r., I ACa 335/18, System Informacji Prawnej Lex nr 2668836)

Wziąwszy pod uwagę, iż poprzednik prawny uczestniczki objął w posiadanie samoistne elementy przesyłowe wyremontowanej linii wysokiego napięcia 110 kV (...) w dniu 30 czerwca 1984 r. (protokół odbioru), bieg okresu zasiadywania przy dobrej wierze kończyłby się dniem 30 czerwca 2004 r., zaś przy złej wierze – w dniu 30 czerwca 2014 r. Wnioskodawcy przedmiotowe postępowanie sądowe zainicjowali w dniu 1 grudnia 2015 r., nadając wniosek o ustanowienie służebności za wynagrodzeniem do Sądu Rejonowego w Elblągu przesyłką poleconą (por. k. 52). Bieg terminu zasiedzenia – niezależnie czy dwudziestoletni, czy też trzydziestoletni – zakończył się zatem przed datą wskazaną w zdaniu poprzedzającym. Uwzględnienie zarzutu zasiedzenia podniesionego przez uczestniczkę służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na działce nr (...) było zatem zasadne.

W odniesieniu do działki nr (...) wchodzącej w skład nieruchomości wnioskodawców położonej w E. przy ul. (...), o urządzonej księdze wieczystej nr (...), wskazać należy, iż wnioskodawcy nabyli ją w dniu 6 sierpnia 2001 r. od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa (por. k. 1348-1351).

Obecnie na tej działce znajdują się:

1/ linia wysokiego napięcia 110 kV na torze (...) (inne nazwy tej linii to (...), (...), (...));

2/ linia wysokiego napięcia 110 kV na torze (...) (inna nazwa tej linii (...));

3/ linia średniego napięcia 15 kV, linia niskiego napięcia 0,4 kV stacja transformatorowa,

które to urządzenia przesyłowe zostały szczegółowo scharakteryzowane w opinii biegłego z zakresu elektroenergetyki M. H..

Jak już wskazano wcześniej, dla oceny kwestii w zakresie występowania dobrej lub złej wiary posiadacza samoistnego służebności przesyłu decydujące znaczenie ma chwila wejścia w posiadanie.

Uczestniczka przedłożyła dokument w postaci protokołu częściowego odbioru technicznego linii (...) z dnia 4 kwietnia 1983 (por. k. 718-719v.), jak też protokół końcowego odbioru tej linii z dnia 31 maja 1983 r. (por. k. 720v.-724). Biegły z zakresu elektroenergetyki M. H. w opinii wskazał, że linia została wybudowana w 1983 r., zaś końcowy odbiór robót i przekazanie linii do eksploatacji nastąpiło w dniu 31 maja 1983 r. (por. k. 1236).

Uczestniczka przedłożyła dokument w postaci protokołu etapowego odbioru i przekazania do eksploatacji robót inwestycyjnych na linii (...) z dnia 10 maja 1985 r. (por. k. 809). Biegły z zakresu elektroenergetyki w opinii stwierdził, że linia została wybudowana w 1985 r., zaś etapowy odbiór robót i przekazanie linii do eksploatacji nastąpiło w dniu 10 maja 1985 r. (por. k. 1244).

Uczestniczka przedłożyła dokument z dnia 29 września 1989 r. w postaci protokołu odbioru technicznego urządzeń przesyłowych, tj. linii średniego napięcia 15 kV, linii niskiego napięcia 0,4 kV i stacji transformatorowej (por. k. 143-144) Biegły M. H. wskazał, że w aktach sprawy brak było dokumentów, które potwierdzałyby dokładne daty wybudowania i przekazania do eksploatacji w/w infrastruktury elektroenergetycznej, niemniej kapitalny remont linii miał miejsce w roku 1989 r. – o czym świadczył protokół odbioru z dnia 29 września 1989 r. (por. k. 1252-1253).

W oparciu o powyższe uznać należało, że poprzednik prawny uczestniczki wszedł w posiadanie wszystkich urządzeń przesyłowych zlokalizowanych na działce oznaczonej obecnie nr 517 i stanowiącej własność wnioskodawców już w datach: 31 maja 1983 r., 10 maja 1985 r. i 29 września 1989 r. Nie można jednakże pomijać, że w tych datach nieruchomości, na jakiej posadowione były w/w urządzenia przesyłowe, stanowiła własność państwową.

W okresie od dnia 1 lutego 1989 r. przepis art. 128 k.c. nosił brzmienie: „własność ogólnonarodowa (państwowa) przysługuje Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym”. Przepis ten utracił moc w dniu 1 października 1990 r.

Do dnia 31 stycznia 1989 r., gdy zarówno właścicielem nieruchomości obciążonej jak i posiadaczem służebności gruntowej przesyłu oraz właścicielem nieruchomości władnącej był Skarb Państwa, nie mogło w ogóle dojść do zasiedzenia służebności gruntowej przesyłu, skoro właściciel nie może nabyć przez zasiedzenie służebności gruntowej na nieruchomości stanowiącej jego własność. Przedsiębiorstwa państwowego nie można uznać w okresie do 1 lutego 1989 r. za samoistnego posiadacza nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., II CSK 103/09, System Informacji Prawnej Lex nr 530696).

Z kolei do dnia 1 października 1990 r. obowiązywał w porządku prawnym art. 177 k.c. stanowiący, że przepisów o nabyciu własności przez zasiedzenie nie stosuje się, jeżeli nieruchomości jest przedmiotem własności państwowej. Przepis ten, w dacie wskazanej w zdaniu poprzedzającym, został uchylony na podstawie art. 1 pkt 34 Ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. 1990, Nr 55, poz. 321).

Korzystanie przez przedsiębiorstwo energetyczne z nieruchomości będącej własnością państwową, w zakresie służebności polegającej na eksploataowaniu urządzeń przesyłowych, mogło prowadzić do nabycia jej przez zasiedzenie dopiero od 1 października 1990 r., czyli od uchylenia art. 177 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2015 r., I CSK 423/14, System Informacji Prawnej Lex nr 1751281).

W dniu 5 grudnia 1990 r. weszła w życie ustawa z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. 1990, Nr 79, poz. 464). Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy, grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), z wyłączeniem gruntów Państwowego Funduszu Ziemi, będące w dniu 5 grudnia 1990 r. w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa stają się z tym dniem z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego. Nie narusza to praw osób trzecich. Uprawnienia państwowych gospodarstw rolnych do będących w dniu 5 grudnia 1990 r. w ich zarządzie gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa reguluje odrębna ustawa. Wedle art. 2 ust. 2 budynki i inne urządzenia oraz lokale znajdujące się na gruntach, o których mowa w ust. 1, stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), będących w dniu 5 grudnia 1990 r. w zarządzie państwowych osób prawnych, stają się z tym dniem z mocy prawa własnością tych osób. Nabycie własności przez te osoby następuje odpłatnie, jeżeli obiekty te nie były wybudowane lub nabyte ze środków własnych tych osób lub ich poprzedników prawnych.

Zważyć należy, że samo uchylenie art. 128 k.c., z dniem 1 lutego 1989 r., nie spowodowało jeszcze „uwłaszczenia” państwowych osób prawnych co do składników mienia państwowego znajdujących się w ich zarządzie. Nie nastąpiło to także, jak przyjmowano we wcześniejszym orzecznictwie – i jak przyjął Sąd I instancji w tej sprawie – na podstawie obowiązującej od dnia 5 grudnia 1990 r. ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości. Jak trafnie wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 12 września 2018 r., sygn. II CSK 876/16 – obecnie dominujący jest pogląd, że „uwłaszczenie” przedsiębiorstw państwowych mieniem państwowym następowało w dwóch etapach: pierwszy etap polegał na nabyciu z dniem 5 grudnia 1990 r. użytkowania wieczystego zarządzanych gruntów i własności budynków, urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach, drugi – na nabyciu z dniem 7 stycznia 1991 r., na podstawie art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1991 r., Nr 2, poz. 6), pozostałych składników mienia państwowego będących w jego dyspozycji. W związku z tym do nabycia własności urządzeń przesyłowych oraz posiadania mogącego prowadzić do zasiedzenia służebności umożliwiającej korzystanie z tych urządzeń doszło dopiero z dniem 7 stycznia

1991 r. (na poparcie tego stanowiska przywołano, m. in., postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2016 r., V CSK 224/15, z dnia 26 lipca 2018 r., IV CSK 23/17 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r., III CZP 101/16).

Przedsiębiorstwo państwowe, które w wyniku uwłaszczenia państwowych osób prawnych nabyło własność urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości państwowej i posiadanie służebności umożliwiające korzystanie z tej nieruchomości zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń, jest posiadaczem służebności w dobrej wierze (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2018 r., II CSK 876/16, System Informacji Prawnej Lex nr 2549454).

Sąd Okręgowy w Elblągu w całości popiera pogląd wyrażony w tezie cytowanego powyżej orzeczenia Sądu Najwyższego, inkorporując go do ustaleń czynionych w niniejszej sprawie, dzieląc finalnie prawidłowe stanowisko Sądu a quo co do istnienia dobrej wiary poprzednika prawnego uczestniczki w dacie objęcia służebności w posiadanie w odniesieniu do działki nr (...). Skorygowania wymagała jedynie ocena Sądu a quo w odniesieniu do ustalenia daty początkowej dwudziestoletniego biegu okresu prowadzącego do zasiedzenia – w oparciu o argumentację akapitów poprzedzających bieg zasiedzenia służebności nie rozpoczął się w dniu 5 grudnia 1990 r., ale w dniu 7 stycznia 1991 r.

Godzi się posiłkowo podkreślić, że zgodnie z tzw. tradycyjną koncepcją dobrej wiary, odniesioną do posiadania służebności, objęcie posiadania służebności następuje w dobrej wierze, jeżeli posiadacz włada cudzą nieruchomością w błędnym, ale usprawiedliwionym przekonaniu, że przysługuje mu tytuł prawny do korzystania z niej w zakresie treści służebności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2020 r., V CSK 598/18, System Informacji Prawnej Lex nr 3076437). Domniemanie dobrej wiary posiadacza wzruszyć może dowód, że posiadacz w chwili rozpoczęcia posiadania wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o tym, że narusza swym zachowaniem prawo innej osoby. Domniemanie prawne jest środkiem, za pomocą którego ustawa zmienia zasadę rozkładu ciężaru dowodu, przerzucając jego ciężar ze strony twierdzącej na stronę przeczącą. Jego obalenie nastąpi tylko w przypadku udowodnienia przeciwieństwa, tj. istnienia złej wiary (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2020 r., III CSK 9/18, System Informacji Prawnej Lex nr 3048225). Posiadanie przez przedsiębiorcę przesyłowego i jego poprzedników prawnych służebności przesyłu lub służebności gruntowej o treści służebności przesyłu bez zawarcia umowy w formie aktu notarialnego uprawniającego do korzystania z nieruchomości osób trzecich oraz bez uzyskania przez przedsiębiorstwo przesyłowe decyzji wywłaszczeniowej może być posiadaniem w dobrej wierze (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2020 r., I CSK 823/19, System informacji Prawnej Lex nr 3154799).

To na wnioskodawcach ciążył obowiązek wykazania, że w dniu 7 stycznia 1991 r. właściciel działki nr (...) jawnie zmanifestowali sprzeciw wobec zajęcia części tych nieruchomości na posadowione tam urządzenia infrastruktury przesyłowej. Dowodu na tę okoliczność wnioskodawcy finalnie nie zaferowali.

Reasumując w odniesieniu do działki nr (...) rozpoczęty z dniem 7 stycznia 1991 r. dwudziestoletni okres zasiadywania służebności gruntowej o treści służebności przesyłu zakończył się w dniu 7 stycznia 2011 r. Wnioskodawcy w tej sprawie nie przedłożyli żadnego dowodu mogącego świadczyć o tym, iż do dnia 7 stycznia 2011 r. miała miejsce jedna z czynności enumeratywnie wymiennych w art. 123 § 1 k.c. (w zw. z art. 175 k.c.), skutecznie przerywająca bieg zasiedzenia. Powoływane w apelacji przez wnioskodawców zdarzenie mające, w ich ocenie, świadczyć o skutecznym przerwaniu biegu zasiedzenia, tj. złożenie oświadczenia przez uczestniczkę w dniu 15 lipca 2013 r. o zamiarze zawarcia z wnioskodawcą umowy ustanawiającej służebność przesyłu na działce nr (...) za wynagrodzeniem (por. k. 39) nawet przy hipotetycznym przyjęciu, że było to niewłaściwe uznanie roszczenia przez uczestniczkę nastąpiło już po zakończeniu (7.01.2011 r.) okresu zasiedzenia.

Uczestniczka, wbrew stanowisku konsekwentnie forsowanemu przez wnioskodawców, mogła do biegu posiadania doliczyć czas posiadania swoich poprzedników prawnych (art. 176 § 1 k.c.) Do wykazania kontynuowania posiadania służebności przesyłu przez przedsiębiorstwo przesyłowe nie jest konieczne udowodnienie przeniesienia przez jego poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych; wystarczy wykazanie, że urządzenia służące

do przesyłu istniały w oznaczonym miejscu, były wykorzystywane do tego celu i działanie to jest kontynuowane. W przypadku linii energetycznej wystarczające jest wykazanie jej trwałego, niepodlegającego zmianom przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, nie ma natomiast istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzenie ich przekazania następcy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2019 r., IV CSK 313/18, System Informacji Prawnej Lex nr 2611031).

Mając powyższe na uwadze, apelacja wnioskodawców jako bezzasadna, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. art. 13 § 2 k.p.c. Na zasadzie art

Zasadą jest, że w postępowaniu nieprocesowym, zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c., każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie, obciążają go zatem koszty czynności procesowych, których dokonał sam bądź zostały podjęte w jego interesie przez sąd z urzędu lub na jego wniosek. Wyjątki od niej przewidziane są w § 2 art. 520 k.p.c., który dopuszcza możliwość stosunkowego rozdzielenia obowiązku zwrotu kosztów lub włożenia go na jednego z uczestników w całości, wówczas gdy są oni w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub ich interesy są ze sobą sprzeczne oraz w § 3, zgodnie z którym sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika, gdy interesy uczestników są sprzeczne lub uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie. Zasada przewidziana art. 520 § 1 k.p.c. jest nienaruszalna wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub - mimo braku tej równości - ich interesy są wspólne. W pozostałych wypadkach sąd może od niej odstąpić i na żądanie uczestnika, albo z urzędu i orzec według dyrektyw określonych w art. 520 § 2 lub 3 k.p.c. Nie oznacza to, że uregulowanie zawarte w art. 520 k.p.c. jest wyczerpujące i wyklucza odwołanie do przepisów art. 98 i nast. k.p.c., gdyż w postępowaniu nieprocesowym mają one - przez art. 13 § 2 k.p.c. - odpowiednie zastosowanie. Przepisem takim jest w szczególności art. 102 k.p.c., dopuszczający rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w oparciu o zasadę słuszności. Przepis ten przewiduje w sytuacjach szczególnych luz decyzyjny dla organu stosującego prawo. W myśl powołanego przepisu w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis nie definiuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając to zadanie sądowi, zobowiązanemu jedynie do uwzględnienia całokształtu okoliczności danej sprawy, (por. m.in. postanowienie SN z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, LEX nr 7366). Podstawę do zastosowania wyjątku stanowią indywidualne okoliczności, świadczące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami postępowania w całości lub w części byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe. Należą do nich zarówno fakty związane z samym postępowaniem jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego stron, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego. Zatem przepis art. 102 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. powinien być zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności.

Zdaniem Sądu sytuacja taka zachodzi w niniejszej sprawie, gdyż wnioskodawcy mogli być subiektywnie przekonani o zasadności swoich roszczeń, mając na względzie ugodową postawę przedsądową uczestniczki, tym bardziej, że postępowanie sądowe trwało długo i Sąd przeprowadził szereg dowodów z opinii biegłych, finalnie dzieląc zarzut uczestniczki zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu w odniesieniu do działek objętych wnioskiem.